

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

* 2012 m. birželio 22 d. *

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Paminėjome Gedulo ir Vilties dieną

Kauniečiai Gedulo ir Vilties dienos minėjimą pradėjo šv. Mišiomis Kauno Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje. Po jų vyko minėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Buvusių politinių kalinių ir tremtinių, Šaulių, Tautinio jaunimo sąjungų atstovai, Kauno igrūlos kariai į minėjimą atvyko nešini vėliauomis ir gėlėmis.

„Išgyvenimai amžinojo

filialo pirmininkas Juozas Savickas džiaugėsi į minėjimą gausiai susirinkusiu jaunimu:

„Sveikinu visus, kurie prisideda prie dulkių nušluostymo nuo istorijos. Mes aktyviai bendraujame su jaunimu. Šiandien malonai nustebino Tautinio jaunimo sąjungos nariai, dalyvaujantys Gedulo ir Vilties dienos minėjimo renginiuose. Kol bus gyva lietuvių kalba, kol išlaikysime

Gedulo ir Vilties dienos minėjime Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje gausiai dalyvavo LPKTS Kauno filialo nariai

LPKTS Kauno filialo pirmininkas Juozas Savickas džiaugėsi aktyviu bendravimu su jaunimu Jolitos Navickienės nuotr.

įšalo žemėje yra neįkainojama vertybė, nes byloja apie Laisvės kainą, kad iškentus baisias kančias, praėjus įvairius išbandymus galima išlikti žmogumi, išsaugoti viltį, tikėjimą, meilę Tėvynei ir vėl siekti laisvės.

Sajūdžio metais tremtiniai buvo vedliai į Laisvės uostą. Buvusių tremtinių aktyvi pozicija, mokėjimas nepasiduoti esant bet kokiems sunkumams yra geriausias pavyzdys ir šiandien. Jiems – mūsų pagarba ir dekingumas, – kalbėjo Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kauno

savo papročius ir tradicijas, tol gyvuosime.“

Minėjimo dalyviams koncertavo Kauno muzikos ansamblis „Ainiai“.

Susirinkusieji padėjo gėlių prie Nežinomo kareivio kapo ir Laisvės paminklo.

Vėliau minėjimo dalyviai vyko prie Geležinkelio stoties, iš kurios prieš 71 metus į rythus pajudėjo pirmieji tremtinių ešelonai.

Petrašiūnų kapinėse, prie „Tautos kančių“ memorialo LPKTS Kauno filialo nariai parberė išėjusių Amžinybėn tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovotojų atminimą.

„Tremtinio“ inf.

XI dainų ir poezijos šventė „Leiskit i Tėvynę“

Lietuva Birželio 14-ąją paminėjo Gedulo ir Vilties dieną, o už poros dieną Ukmergėje nuskambėjo buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainos. Cia vyko XI respublikinė dainų ir poezijos šventė „Leiskit i Tėvynę“.

Šventės akcentai

Šv. Mišios už gyvus ir mirusius politinius kalinius, tremtinius, už negrūzusius iš amžinojo išalo žemės Ukmergės Apaštalų Petro ir Pauliaus bažnyčioje šventės pradžiai suteikė sakralumo ir rimties.

kate, kai matau baltas galvas ir dvasingus veidus, klausiu savęs: iš kur jūs? Nešdami Ti-kėjimą ir Viltį savo širdyse jūs išliksite, nes nepalūzote tada, kai éjote sunkiais Golgotos kelias. „Seimo narė Vincē Vaidevutė Margevičienė pasveikino dovaningo padékos raštu.

Skambėjo posmai, šventės foną pajvairino fleitos melodijos. Šių metų poezijos laureate tapo ukmergiškė Leonora Jankeliūnienė. Ji perskaitė savo eiléraštį „Gržusiams“.

Choristų eisena nusidriekė centre Ukmergės gatve

Arvydo Pėšinos nuotr.

Jungtinis buvusių politinių kalinių ir tremtinių choras ir šventės vedėjai aktoriai Virginija Kochanskytė ir Petras Venslovas

Jas aukojo JE Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius.

Jau tapo tradicija Dainų šventės pradžioje surengti poezijos skaitymus. Aikštėje prie obelisko „Lituanica Restituta“, apjuosto 11 metrų ilgio ir vieno metro pločio gyvų gėlių juosta, simbolizuojančia Trispalvę, vyko poezijos valanda „Po Laisvės paukščio sparnais“.

Susirinkusios pasveikino Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius, kreipdamasis šiai žodžiai: „Kai jūs taip gausiai susiren-

šventės dalyvius ir perskaitė Seimo pirmininkės Irenos Degutienės, o Seimo narė Agnė Bilotaitė – LR Vyriausybės vadovo Andrius Kubiliaus sveikinimus. Išventę atvykusi Krašto apsaugos ministrė Rasa Juknevičienė,

LPKTS pirmininkas Povilas Jakučionis, „Lapteviečių“ brolijos atstovai, Ukmergės rajono meras Algirdas Kopūstas šventės dalyviamis ir svečiamis linkėjo gerų emocijų, šventinės nuotaikos. Krašto apsaugos ministerija LPKTS Ukmergės filialo pirmininkė Albinė Zailskė ap-

Ir atsivérė dainu skrynia

Ukmergės sporto stadione nuo ryto šurmuliavo dainininkai ir šventės organizatorai. Cia vyko jungtinė chorų reperciija, buvo teikiami svarbiausi vadovų nurodymai. Išsirikiavusius estradoje dainininkus pasveikino šventės vyriausioji dirigentė, ukmergiškė Julija Juodienė, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas dr. Romas Pakalnis, Ukmergės rajono savivaldybės meras A. Kopūstas.

(keliamas į 4 psl.)

Dr. Arvydas ANUŠAUSKAS

Trėmimai – tautos naikinimo priemonė

Gedulo ir Vilties diena primena

Literatūros tyrinėtojas, žurnalistas, visuomenininkas Aleksandras Merkeliš (1907–1994) savo straipsnyje „Masinis lietuvių išvežimas į SSSR“ (žr. Lietuvos archyvas 2 t., 1942 m.) rašo: „Giliinis iš ūžiaurių lietuvių tautos sunaikinimo priemonė pirmiausia kyla klausimas, kokie motyvai bolševikams ją padiktavo. Juk bolševikai taip dažnai savo agitaciniuose raštuose skelbia, kad jie tautų ne-naikinė, o joms padeda kurti savas socialistinio turinio tautinės formos kultūras. Tačiau tai tušti agitacinius sumetimais skelbiami žodžiai.“

Sovietinis okupantas, vykdymas genocido politiką, dangstė ši sunkų nusikaltimą pseudomoksliniais patais apie „socializmo-komunizmo statybą“.

Stiprios tautinės savimonės vaidmuo

Tai suprantamas, dalykas, kad bolševikiame režime labiausia nukentėtos tautos, kurios turi didesnę tautinę kultūrą ir stipresnę tautinę sąmonę. (...) Bolševikams smurtu užgrobus Lietuvą, buvo labai aišku, kad didžiausia kliūtis Lietuvai sovietuoti – tai stiprus lietuvių tautinis susipratimas ir per dvidešimt metų pasiekti, palyginti gana dideli kultūriniai ir ekonominiai laimėjimai.“

Pirmieji okupacijos metai parodė, kad atėjūnai nė iš tolo negali lygintis su pavergtujių Baltijos kraštų kultūra, ekonomikos pasiekimais, pilietinėmis laisvėmis ir pilietine savivoka. Okupantas Baltijos šalyse rado europinių gyvenimo lygi ir tvarką, kurią sovietinė propaganda peikė ir niekino.

Okupantui talkino kolaborantai

„Dar 1940 metais liepos mėnesio pradžioje, ruošiant rinkimus į Liaudies Seimą, tuometinės vadinasios Liaudies vyriausybės galva Justas Paleckis vienam savo pažiastamam prasitarės, kad ant plauko kabės nutarimas bent 50 tūkstančių lietuvių inteligentų ištremti į SSSR. Todėl lietuviai turi ižvertinti būsenos rimtumą ir būti labai palankūs sovietiniams režimui Lietuvoje.“

Cia pat autorius paaškina, kad „tuometinis tariamas Respublikos Prezidentas buvo ne daugiau kaip marionetė: faktinasis Lietuvos reikalų tvarkytas buvo Pozdniakovas, buvęs sovietų polpredas Lietuvai, o jo artimieji patarėjai ir tiesioginiai jo diktatoriškos valios vykdytojai – saugumo direktorius bei LKP(b) sekretorius A.Sniečkus ir vidas reikalų ministeris M.Gedvila.“

Kremliaus emisario vaidmuo genocido politikoje buvo lemiamas. Jam besąlygiškai paklusdavo visi kolaborantų vadeivos.

Genocido keliu į komunizmą

„Netrukus po rinkimų į Liaudies Seimą, buvusio liaudies komisaro Jurgio Glušausko oficialiu pareiškimu, Kremliaus diktatoriai pareikalavę iš LTSR Komisarų Tarybos nutarti, kad iš Lietuvos būtų

ištremta 700 tūkstančių lietuvių.

Masinis lietuvių išvežimas į SSSR lietuvių tautai buvo be galos skaudi operacija. (...) Juk jiems viena buvo aišku, kad juridiškai, net pagal sovietinius įstatymus, dauguma tų žmonių buvo visiškai nekalti. Kuo kalta žmona, kad jos vyras buvo šaulys ar kurios kitos bolševikams nepatinkančios organizacijos narys. Kuo kalti dėl to jėtėvai, pagaliau net jo maži vaikai?“

Totalitarinių režimų tiek bolševikinio komunizmo, tiek nacionalsocializmo pseudoideologijos buvo įgyvendinamos prievara, teror, trėmimais ir žymimos masinėmis bevardėmis kapavietėmis.

Čekistai nesivargino humanizmo „prietarais“

„Graudžios scenos buvo išvežamuosius suimant, bet dar graudesnės pakraunat į prekinius vagonus. Čia vyrai buvo atskiriami nuo žmonų, vairai nuo tėvų. (...) Tūkstančiai lietuvių kūdikių, moterų ir senelių, sveikų ir visai paliegiusią keliais dienas duso ir troško prekiniuose vagonuose laukdamai, kol visos aukos į juos bus sugrūstos.“

Prekiniai vagonai langai buvo užkalti, paliekant viršuje mažą plyšelį. (...) Ir buvo ne vienas atsitikimas, kad tokioje žmonių spūstyje, dar vagonams stotyje tebestovint, nėščios moterys gimdė, ligoniai mirė.“

Vienu metu keliausdešimt tūkstančių okupuotos šalies taikū, niekuo nenusikaltusių nei Lietuvos, nei tarpautinėi teisei žmonių trėmimas į nežinią, šaltį, badmiriavimą ir žūtį vertintinas kaip komunistų imperinio totalitarizmo politikos itin sunkus nusikaltimas, kurio sumanytojams ir vykdytojams nėra ir būti negali senates. Okupanto vykdyti trėmimai, areštai, žudynės labai stipriai sukrentė šalies gyventojus.

1941 metų Birželio sukilimas

Lietuvos plačioji visuomenė 1941 metais dar nežinojo, kad slaptuoju Stalin-Hitlerio 1939 metų rugpjūčio 23 dienos suokalbiu agresoriai buvo numatę nukariauti Lenkiją, pasidalinti jos valdomą teritoriją pusiau, o Pabaltijone-priklausomos valstybės ir Suomija turėjotapti „teisėt“ Sovietų sajungos grupių. Suomai vienintelai gebėjo ginklu apginti savo teises ir laisvę. Raudonoji armija 1940 metais okupavo Lietuvą, Latviją ir Estiją. Sovietinio okupanto 1941 metais vykdytos masinės genocido akcijos tautai sukėlė šoką.

1941 metų birželį, susirėmus raudonajam ir rudajam socializmui tarpusavyje, lietuviai, vienintelai iš okupuotų šalių, sukilo ir paskelbė atkurią nepriklausomybę. Buvo sudaryta Laikinoji Vyriausybė, kuri darbavosi tik šešias savaites. Tuometiniai Maskvos ir Berlyno režimai laikėsi slapojo susitarimo – neleisti atkurti valstybingumą né vienai pavergtai tautai.

Birželio sukilėliai akivaizdžiai parodė tikrają lietuvių tautos valią ir pagrindinį sieki, kurį po pusės amžiaus patvirtino 1990 metų Kovo 11-osios Akto signatarai – į Europos žemėlapį vėle sugrįžo Lietuvos Respublika.

Edmundas SIMANAITIS

Spaudimas demokratiškai mąstantiems piliečiams būtų neteisėtas

Prieš kelias dienas pirmą kartą buvo paskelbta vieša Valstybės saugumo departamento veiklos 2011 metų apžvalga. Demokratinėse valstybėse yra normalu, kad saugumo struktūros skelbia bent dalį informacijos, atskaito demokratiškai išrinktam parlamentui. Be abejonių, VSD negali slėpti ir to fakto, kad yra tam tikros grėsmės ir pavojai. Apie tai yra įspėjama visuomenė ir informuojamieji politikai. Esu įsitikinęs, kad tylėjimas apie kylandžias grėsmes yra žalingas ir Lietuvos valstybei, ir kiekvienam joms piliečiui. Dalis šešėlio informacinių karo dalyvių iprato neklidomai skelbtai melagingą ir klaudinantią informaciją, todėl tokios grėsmės įvardijimas yra aiškus ir suprantamas. Bet tai niekaip negali kliudyti piliečių teisei viešai reikšti savo nuomonę, demonstruoti savo nepasitenkinimą kai kuriais valdžios sprendimais. Tokia yra ir laisvos žiniasklaidos misija. Paibrėžiu – laisvos nuo įtakų ir nuo korupcijos. Manau, kad laisvą žurnalistų ir redaktorių yra dauguma. Todėl tik kaip nesusipratimą galėčiau įvertinti vieno populieraus laikraščio 2012 metų birželio 8 dieną paskelbtą straipsnį „VSD ir Seimas rado liaudies prieš“. Nors autorius kalba apie mano tariamą samprotavimą, kad „jei bent kartą dalyvavai mitinge reikalau-

damas teisingumo, jei tau ne tas pats, kas vyksta valstybėje, tu – Lietuvos priešas“, turiu pareikšti, jog noras matyti ir girdėti tai, ko nebuvo pasakyta – yra negraži tradicija. Tai būtų galima pavadinti ir melu.

Melagingos, iškraipytos ir separuotos informacijos pateikimas želdžia skaitytojų teises gauti tikslią informaciją. Paskelbtas teiginys apie tariamus „samprotavimus“, jog „piliečiai mitingais ar akcijomis realizuojantys savo konstitucines teises tam-pa Lietuvos priešais“, yra melagingas. Tai prieštarauja sveikam protui ir mano įsitikinimams. Pristatant VSD veiklos apžvalgą apskritai nebuvo pareiškimų, kad „gatvėse nepasitenkinimą valdžios sprendimais reiškiantys žmonės gali tarnauti užsienio speciolioms tarnyboms“. Konstitucinės žodžio ir susirinkimų laisvės man yra neginčiamos ir šio įsitikinimo negalės pakeisti skleidžiamą melagingą informaciją. VSD įspėja apie grėsmes, bet jokiu pavidalu nemeta šešėlio žymiems visuomenės veikėjams. Ginantiems savo teises, laisves ir teisingumą néra ko nuogąstauti. Interpretacijos apie tai, kad konstitucinės piliečių teisės rengti referendumus yra ribojamos ar yra VSD akiratyje, yra melagingos. Spaudimas demokratiškai mąstantiem žmonėms būtų neteisėtas.

Masiškai stabdomos stribų bylos

Socialdemokratai ir jie prijaučiantys „drąsuoliai“ Seimo nariai (iš viso – 33), gelbėdami M.Misiukonio ir jo kompanijos kailius partizano Antano Kraujelio-Siaubūno sunaikinimo byloje ir kreipęsi į Konstitucinių Teismą (KT) dėl sąvokos „genocidas“ teisėtumo išaiškinimo, gali triumfuoti. Lietuvos teismuose masiškai stabdomos bylos, iškeltos įvairaus plauko stribams, agentams-smogikams. Mat jie kaip tik ir kaltinami vykdę genocidą. Kadangi ši sąvoka KT nėra išaiškinta, tai jie gali sau pasitūpčiodami šokinėti laisvi – „guliaj, Vasia!“

BNS agentūra pranešė: „KT teismas skelbia, kad yra gavęs 99 prašymus dėl įstatymų atitinkies Konstitucijai. Seimo narių grupės prašymas dėl genocido apibréžimo eilėje yra 79, tuo gauti dar trijų teismų prašymai – Panėvėžio apygardos teismo, nagrinėjančio A.Kraujelio-Siaubūno žūties aplinkybes. Taip pat yra gautas Panėvėžio apygardos teismo prašymas kitaip genocido byloje bei Lietuvos apeliacinio teismo prašymas dar vienoje genocido byloje. Šie prašymai turėtų būti sujungti į vieną. Kada jie bus nagrinėjami, kol kas nežinoma“.

Ta pati agentūra BNS birželio 5

dieną pranešė, kad linksmasis „guliaj Vasia“ likimas ištiko buvusį MGB agentą-smogiką Merkeli Bulatovą (Aidą), kuris apsimetė Lietuvos partizanu ir dalyvavo 1952–1953 metais Ignalinos ir Svenčionių rajone sušau-dant devynis Lietuvos partizanus.

Neprabėgo né gera savaitė ir štai ta pati BNS birželio 11 dieną vėl praneša: Konstituciniam Teisme priimtas penktas prašymas ištirti, ar Baudžiamojo kodekso straipsniai, reglamentuojantys genocido nusikaltimo sudėtį ir senates už šį nusikaltimą netaikymą, neprieštarauja Konstitucijai.

Susidarė neįtikėtinai įdomi padėtis – Lietuvos teisėsauga nebepajęgi pateikti kaltinimus gėbiniams žudikams. Niekam net į galvą neateina, kad gal reikėtų Baudžiamojo kodekso 99 straipsnį (kaltinimą genocidui) keisti į, pavyzdžiu, nusikaltimą žmoniškumui ar į kokią kitą teisinę formuluojet. Dar įdomiau, kada gi Konstitucinis Teismas susivoks, kad dėl jo darbo tvarkos Lietuvoje vykdoma tikra nuolaidų akcija „guliaj Vasia“, išskirtinai skirta įvairaus plauko gėbiniams žudikams?

Ingrida VĖGELYTĖ

VSD atskleidžia Lietuvos priešu veiksmus ir taktiką

Birželio 6 dieną Seime įvyko pirmasis viešas Valstybės saugumo departamento 2011 metų veiklos apžvalgos aptarimas. Spaudos konferencijos metu į žurnalistų klausimus atsakinėjo Seimo Nacinalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Arvydas Anušauskas, šio komiteito narys Vytautas Bogušis ir Valstybės saugumo departamento vadovas Gediminas Grina.

Buvo aptartas ne vienas nacionalinio saugumo klausimas, bet vis tik didžiausio sudomėjo ir beveik istorinės antireakcijos sulaukė apžvalgoje paskelbtifaktoriai, galintys daryti įtaką Lietuvos Respublikos suverenumui ekonomikos ir energetikos srityje. Per daug nevyniojant į vatajapžvalgoje parodoma, kokią ypatingą situaciją išgyvena Lietuva dabar, kai norima įtvirtinti savo Nepriklausomybę per energetinį savarankiškumą.

„Ypatingą grėsmę Lietuvių kelia trukdymai apsirūpinanti gamtinėmis dujomis, įgvendinti struktūrinę Lietuvos gamtinį dujų sektoriaus reformą, realizuoti Visagino AE bei Ignalinos AE eksploracijos nutraukimo projektus. Išskirtinį dėmesį užsienio valstybės skiria Lietuvos vykdomiems strateginiams energetikos projektams“, – rašoma VSD ataskaitos apžvalgoje.

Tam yra išnaudojamos informacinės, socialinės, politinės, verslo struktūros. 2011 metais prieš Lietuvą buvo vykdomos informacinės kampanijos, joms skiriama vis daugiau lėšų.

„Tiketina, kad 2012 metais tesis užsienio valstybių pastangos trukdyti Lietuvai vykdyti strateginius energetikos projektus. Tokiai veiklai bus skiriama tiek finansinių, tiek žmogiškųjų resursų. Bus

siekiamas įtvirtinti Lietuvos finansų, transporto sektoriuose, įsigytididžiausiu Lietuvos ūkio subjektų akcijų“, – pabrėžiama minimoje apžvalgoje.

Ten pat yra nurodomi ir faktoriai, sudarantys sąlygas informacijos, neatitinkančios nacionalinių interesų, sklidai Lietuvos visuomenėje. Pasak mūsų saugumo, vienas pagrindinių užsienio valstybių žvalgybos ir saugumo tarnyby tikslų yra siekti, kad Lietuvoje būtų nestabilū socialinė, politinė, ekonominė padėtis. Išnaudojant šalies gyventojų, ypač tam tikrų etinių ir socialinių grupių, nesaugomo jausmą bei eskaluojuant konfliktus galinčias pakurti temas užsienio šalims lojaliai žiniasklaidos kanalais bei per nevyriausybines organizacijas.

Ko gi šiomis priemonėmis siekiama? Pirmiausia – suvienyti Lietuvoje gyvenančias tautines mažumas, skatinant jų lojalumą trečiosioms šalims bei mažinant jų integraciją į Lietuvos visuomenę; kurstyti etninę, religinę, politinę nesantaiką; įgvendinti Lietuvai priešišką istorijos politiką.

Pastarasis tikslas yra ypač jautrus ir žinomas politiniams kaliniams ir tremtiniams, kai norima paneigti Lietuvos okupacijos faktą ir nukentėjusių žmonių teises ir kančias. Kai iš visų jėgų stengiamasi apjuodinti Laisvės kovą dalyvius, Lietuvos partizanus, juos diskredituojant tuo pačiu menkinama ir iškovočios Nepriklausomybės reikšmę. Cia „Tremtinio“ skaitytojams jau turbūt nebereikia konkretių pavyzdžių.

Taip pat siekiama kurti ir skatinti nepasitikėjimą Lietuvos demokratine politine sistema; diskredituoti Lietuvos užsienio bei vidaus politiką ir skatinti visuomenės priešskumą NATO bei ES; for-

muoti nuomonę apie Lietuvos energetinės priklausomybės nuo trečiųjų šalių neišvengiamumą ir t.t. Kalbant apie Lietuvos energetinę nepriklausomybę tereikia šiandien stebeti, kaip žiauriai yra puolami premjeras A. Kubilius ir energetikos ministras A. Sekmokas. Per visą atkurtos Lietuvos laikotarpį turbūt nė vienas ministras nesulaukė tiek nepamatuotos kritikos, kiek dorai dirbantis, nevagiantis ir negražbyliaujantis mūsų energetikos ministras. Kalbant apie Visagino atominę elektrinę (VAE), A. Kubilius dažniausiai kritikuojamas, kaip slepiantis, neatskleidžiantis tiesos ir skaičių apie šį projektą. Kai šis rėkimas tapo nebe veiksmingas, pradėta priešinga propaganda. Pasirodžius ministerijos leidžiamam specialiam leidiniui, informuojančiam visuomenę apie VAE, pradėta piktintis, kad nera taupomi pinigai, o leidžiami informaciniams leidiniams apie atominę.

Bet labiausiai žiniasklaidą sujaudino tiesa apie šiu užsakymą vykdytous.

„Lietuvai ir kitoms Baltijos valstybėms nepalankaus informaciniu fono strategais laikytini trečiųjų šalių užsienio politiką formuojantys subjektais bei su jais susiję mokslo tyrimų centrai, nevyriausybinės organizacijos, informacinės agentūros. I šį procesą įsitraukia ir užsienio šalių žvalgybos bei saugumo tarnybos. Informacines kampanijas už atlygi vykdo kai kurios Lietuvos veikiančios žiniasklaidos priemonės, nevyriausybinės organizacijos ir judėjimai. Šiuo vykdytoju veikla koordinuojama per Lietuvos veikiančias užsienio valstybių ambasadas“, – rašoma apžvalgoje.

Parengė Ingrida VEGELYTĖ

Druskininkiečiai tėsia tradicijas

Nuo Atgimimo laikų druskininkiečiai Gedulo ir Vilties dieną mini Druskininkų prie miestyje Ratnyčioje. Po šv. Mišių Sv. Baltramiejaus bažnyčioje jie susirenka šventoriuje, kur buvusių tremtinų iniciatyva ir pastangomis pastatyta koplytėlė ir iš lauko akmenų išmūryta sienelė su iš Sibiro negrižusių pavardėmis.

Siemėt, Gedulo ir Vilties dienos minėjime apie trėmimus ir jų pasekmes kalbėjo 1941-ųjų metų tremtinys LPKTS Druskininkų filialo pirmininkas G. Kazlauskas, pasisakė Druskininkų savivaldybės vicemerė K. Miškinė.

nienė, kuri pasidžiaugė, kad renginyje dalyvauja ir jaunimas. Susirinkusieji pagerbė negrižusių ir iškeliausiu Amžinybėn tremtinų atminimą prie koplytėlės, uždegdamis žvakutės ir padėdami gėlių. Meninėje programoje buvusių tremtinų chorui talkino „Atgimimo“ vidurinės mokyklos moksleiviai, kurie šį kartą įrenginėjatykos tremtinų lagaminiais. Minėjimą užbaigė bendra daina „Žemėj Lietuvos“, kurią, atsistoję ir susikibę rankomis, traukė beveik visi susirinkusieji.

Gintautas KAZLAUSKAS
E. Sidaravičiūtės nuotr.

Druskininkų savivaldybės vicemerė K. Miškinienė pasidžiaugė, kad renginyje dalyvauja ir jaunimas

Dainą „Žemėj Lietuvos“ dainavo visi susirinkusieji

1941 metų birželio 22-ąją, kai vieną Lietuvos okupantų keitė kitas, sukilius lietuvių tauta bandė atkurti nepriklausomybę.

Dar 1940 metais, vos tik sovietams okupavus Lietuvą, buvo pradėta ruoštis atkurti nepriklausomybę. 1940 metų lapkričio 17 dieną Vokietijoje buvo įkurtas Lietuvos aktyvistų frontas (LAF). Jam vadovavo buvęs Lietuvos pasiuntinys Vokietijoje Kazys Škirpa. Vilti atkurti Lietuvos nepriklausomybę LAF siejo su būsimu Vokietijos žygiu į Rytus. Visoje SSRS okupuotoje Lietuvoje buvo sudaromi

1941 metų birželio sukilimas

sukilio štabai, kaupiami ginklai. 1941 metų sausio 25 dieną parengtame Lietuvos išlaisvinimo plane buvo numatyta prasidėjus karui pradėti sukilią ir paskelbtu sudarytą Lietuvos Vyriausybę. Apie šį planą K. Škirpa pranešė Vokietijos užsienio reikalų ministerijai ir Vyriausiai karo vadovybei. LAF nariai kursuose prie Karaliaučiaus buvo apmokinėti karinių veiksmų. 1941 metų kovą LAF parengė nurodymus Lietuvai išlaisvinti ir išleido

atsišaukimą „Brangūs vergaujantys broliai“. Jame buvo nurodoma, kaip elgtis prasidėjus karui. Atsišaukimas buvo platinamas Lietuvos LAF Vilniaus ir Kauno štabų atstovai 1941 metų balandžio 12 dieną patvirtino Lietuvos Laikinosios Vyriausybės sudėtį ir laukė sukiliumi patogaus momento. Vilniaus Tautos sukilio štabas buvo išduotas ir 1941 metų birželio 7 dieną visi jo nariai suimi. Iš jų septyni sušaudyti, vienas mirė ligoninėje,

septyni nuteisti ilgiems metams kalėti. Lietuvos sukiliui vadovauti émėsi Kauno sukilio šstabas. Nepriklausomybės atkūrimas ir Laikinosios Lietuvos Vyriausybės sudėtis turėjo būti paskelbta Kaune prieš pat vokiečių armijos įžengimą į Kauną, kad NKVD bei sovietų kariuomenė nespėtu jos likviduoti.

Kauno sukilio šstabas, gavęs iš Vokietijos žinią, kad 1941 metų birželio 22 dieną prasidės karas su Sovietu sąjunga, greitai šią žinią perda-

vė savo atstovams Lietuvos miestuose ir miesteliuose ir įsakė pasiruošti sukiliui. Kai kuriose vietovėse sukilius prasidėjo karos išvakarėse – naktį iš birželio 21-osios į 22-ąją. Taip atsitiko ir Ukmergės apskrityje, dabar Molėtų rajone, buvusiame Balninkų valsčiuje – sukilius, vadovaujamas Šaulių sąjungos nario, Balninkų mokyklos mokytojo Juozapo Šibailos ir buvusio Balninkų policijos vado Petro Stumbro, buvo pradėtas būtent karos išvakarėse. Ryšį su Kauno sukilio štabu palaike J. Šibaila.

(keliamā į 5 psl.)

XI dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tėvynę“

(atkelta iš 3 psl.)

Daina keitė dainą, i paaukštintą tribūnų kilo dirigentai, ant stadiono žaliosios vejos sukosi šokėju poros. Iš choristų krūtinių liejosi dainos ir gražiai atliepusios į stadioną juosiančiu medžių viršunes, nuplaukdavo virš miesto.

Nuskambėjus V.Kudirkos „Tautiškai giesmei“, choristai sudainavo buvusių tremtinį ir politinių kalinių himnu tapusią L.Abariaus ir J. Šnapščio-Margalio dainą „Leiskit į Tėvynę“. Simbolis-

ka, kad kiekvienoje dainų šventėje „Leiskit į Tėvynę“ prisimennamas šios šventės iniciatorius ir ilgametis organizatorius, jau Amžinybėn iškeliaučia maestro Antanas Paulavičius. Jo sukurto dainos – „Kritisems Lietuvos partizanams“, „Ave Marija“, „Tai – Gimtoji Lietuva“ skambėjo ir šioje šventėje.

Šventėje dalyvavo 33 chorai. Vieni gausesni, kiti – mažiau, bet atviromis širdimis atliko kiekvienam lietuviui brangias tremtinį dainas. Nuskambėjus paskutinei dai-

nai, Ukmergės rajono savivaldybės meras A.Kopūstas padėkojo visiems dalyviam, o chorų dirigentams ir vadovams įteikė padėkos raštus, atminimo dovanėles. Geriausios dirigentės vardą pelnė Ukmergės mišraus choro „Tremtinys“ vadovė Julija Juodienė. LPKTS pirmininkas P.Jakučionis apdovanojo Ukmergės rajono merą A.Kopūstą, Ukmergės kultūros centro meno saviraiškos organizatorę Laimą Lenčickienę, Ukmergės savivaldybės Kultūros ir viešųjų ryšių skyriaus vedėją Lolitą Gerulskienę ir vyriausiąją šventės dirigentę Julę Juodienę. Padėkos raštai taip pat įteikti renginio vedėjams – aktoriams Virginijai Kochanskitei ir Petru Venslovui.

Šventei baigiantis iš žydroje padangėje pasirodžiusio lėktuvo pabiro bijūnų žiedai. Paskutinis akcentas – batutos perdavimas kitos šventės, vyksiančios 2014-aisiais, šeimininkams. Ji teko LPKTS Kauno filialui. Kauno choristai juokavo: pradėsime repetuoti jau nuo rytojaus.

Aušra ŠUOPTĖ

Jaunojo bajoro dainą iš J. Karnavičiaus operos „Gražina“ atlieka solistas D. Puišys

Chorų vadovai, dirigentai ir šventės organizatoriai

Po septyniaskesdešimt vienerių metų...

Kaip ir kasmet Radviliškyje 1941 metų birželio 14-osios pirmojo masinio trėmimo minėjimas prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukojo parapijos dekanas mons. Gintas Sakavičius. Pasibaigus šv. Mišioms, dalyviai trumpai sustojo prie Trijų kryžių, uždegė žvakutes, padėjo gėlių negrižusiuju atminimui. Po to ilgoka eisena pasuko prie geležinkelio stoties, kur stovėjo rekonstruotas autentiškas trėmimų vagonas. Gedulo ir Vilties dienos minėjimą pradėjo rajono savivaldybės meras Darius Brazys. Jis įteikė padėkos raštą laikinai einančiam Radviliškio prekių vagonų depo viršininko pareigas Viktorui Jakubovičiui. Jus susirinkusiuo-

sius kreipėsi mero pavaduotojas Kazimieras Augulis, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos Radviliškio filialo pirmininkė Stasė Janušonienė. Ji padėkojo geležinkelinkams už nuoširdžias pastangas atkurti praeities liudijimų simbolį vadinamajame geležinių kelių mieste ir įteikė kompaktinę plokštelynę su statistiniais duomenimis apie trėmimus Radviliškio rajone. Radviliškio parapijos dekanas mons. Gintas Sakavičius trumpai priminė nelaimes atnešusį laikotarpį ir pašventino tremties simbolį.

Tas autentiškas istorinis vagonas atkeliao iš Kauno. Lietuvos kariuomenės dalinyje buvęs vagonas buvo ruošia-

mas atiduoti į metalo laužą, mat buvo likęs tik metaliniskarkasas ir kelios lentos. Tremties keliais važinėjęs vagonas atsidūrė Radviliškyje. Ji nemokamai restauravo AB „Lietuvos geležinkelai“ Radviliškio prekių vagonų depo darbininkai. Darbar jis atiduotas miestovišumelei, istorinės atminties vizualiųjų skliaudai.

Laima MACYTĖ

Sveikiname

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname buvusią tremtinę, LPKTS Tauragės filialo tarybos narę Zofiju RIMKIENĘ.

Linkime geros sveikatos, ilgiausių metų, Dievo palaimos.

Nors pabalo plaukai,

Lyg žolė nuo šalnos,

Bet ilgai dar širdis bus jauna.

Lai gyvenimas laimės dar daug dovanos,

Lai šviesi kiekviena bus diena!

LPKTS Tauragės filialas

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusią Lietuvos laisvės bataliono „Vanagai“ ryšininkę, Sibiro tremtinę, LPKTB ir LLA karių ir rėmėjų sajungos narę Ireną RUNAITĘ-BELICKIENĘ.

Linkime stiprios sveikatos, ilgų prasmingų gyvenimo metų, Dievo palaimos.

Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sajunga

Garžaus 65-ojo gimtadienio proga sveikiname buvusių tremtinį, LPKTS Tauragės filialo tarybos narę Antaną GEDMINĄ.

Linkime stiprios sveikatos, ilgų gyvenimo metų, Dievo palaimos.

Kad svarbūs sumanymai būtų sekmingi,

Kad visad pavyktų pradetti darbai,

Kad brangūs Jums žmonės būtų laimingi,

Draugams atviri būtų Jūsų namai.

Jégų, kad nestigti,

Sirdies, kad neslėgti,

Kad visad ir viskas Jums būtų gerai.

LPKTS Tauragės filialas

Miela Bronele ALIOŠAITYTĖ-KAZULIENE,
Metus ne mes gyvenime skaičiuojam,
Jie patys krenta žemėn žiedlapiais baltais,
Jie lekia vėju, niekad nesustoja...

Tik kartais leidžia atgalios mums atsigrežt...

Te rūpesčiai lyg dūmai išsisklaido,
Tebūna širdyje ramu ramu,
Tegul nedingsta šypsena nuo veido,
Tebūna daug gražių, džiugų dienų!

Gražaus jubiliejaus proga sveikiname ir linkime, kad Tave lydėtu puiki sveikata, gražiausiai prabėgusių metų prisiminimai, daug džiugų ir laimingų dienų.

Bendro likimo sesės, buvusios tremtinės: Danutė Rimkutė-Valiuškienė, Liucija Stonkutė-Šimkienė, Aldutė Radzivonienė, Adelė Derkintytė

Padėka

Dékojame paaukojusiems knygos „Tremties vaikai“ leidybai:

Anelei Mažeikaitei – 100 litų,

Jūratei Antulevičienei – 50 litų,

Genovaitei Grėbliauskienei – 100 litų.

Nuoširdžiai dékojame visiems aukojusiems knygai „Tremties vaikai“. Knyga jau sumaketuota, yra spausdinta, nuo birželio 20 dienos paaukojusiųjų pavardės į knygą nebus įrašyti.

LPKTS valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas

1941 metų Birželio sukilimas

(atkelta iš 1 psl.)

Tik gavę žinią apie karo pradžią, Balninkų sukilimo vadai greitai surinko sukilėlių būrį ir sprendė, kada pradėti sukilimą. Sukilti karui dar neprasidėjus buvolabai rizikinga.

Sukilėlių žvalgai pranešė, kad Kauno-Zarasų plente labai intensyvus kario transporto eismas. Nuspresta sukilimą pradeti. Tą naktį Balninkų sukilėliai be aukų išvadavo Balninkus ir suėmė tryliką Balninkų sovietų aktyvistų bei milicininkų. Suimtuosius nuginklavę ir, bijodami įkalinti Balninkuose, nes besitrukdamas sovietų armija galėtų juos išlaisvinti, nuvedė į kaimą ir užrakinę saugojo. Sukilėliai savo dispozicijoje išlaikė išlaisvintus Balninkus ir suimtuosius iki vokiečių kariuomenės atėjimo. Birželio 22 dieną sukilėliai išlaisvino Ukmergės kalėjimo kalinius ir vykdė kitas operacijas.

Balninkų sukilėlių buvo nemažai. Tai rodo sugrįžusių sovietų jiems iškeltos bylos. Sukilėliai sovietų buvo nuteisti ilgiems metams kalėti. Lietuvos Ypatingajame archyve Balninkų valsčiaus sukilėlių sąrašo nepavyko rasti, bet už dalyvavimą sukilime atskirose bylose teisti šie balninkiečių sukilėliai: Steponas Urbonavičius, Jurgis, gimęs 1897 metais; Antanas Morkūnas, Karolio, gimęs 1909 metais; Vladas Širvinskas, Antano, gimęs 1907 metais; Stanislavas Aukštulis, Romualdo, gimęs 1889 metais; Pranas Aukštulis, Vlado, gimęs 1906 metais; Jonas Petronis, Ambrazo, gimęs 1919 metais; Stasys Petronis, Karolio, gimęs 1911 metais; Jonas Bakanuskas, Simono, gimęs 1908 metais; Juozas Bakanuskas, Simono, gimęs 1904 metais; Vladas Bakanuskas, Simono, gimęs 1901 metais; Petras Skobas, Jono, gimęs 1906 metais; Romas Mockevičius, Romo, gimęs 1911 metais; Alfonsas Narušis, Karolio, gimęs 1906 metais. Daugelis sukilėlių, tapę partizanais, žuvo partizaninėje kovoje ir liko neteisti, nes sovietų represinėms struktūroms jie buvo nepasiekiami.

Kaip minėta, sukilimu vadovavo Kauno šstabas. Karo išvakarėse sukilimo ženklu buvo ir Kaune – Algirdas Šeferis ir Jonas Pašas, priselinię prie vieno iš sovietų kariuomenės štabų, Kauno miesto Aleksoto mikrorajone nupjovė ryšio laidus. Birželio 22 dieną, vos prasidėjus Vokiečių ir Sovietų sąjungos karui, sukilėliai užėmė Kauno paštą, kai kurias milicijos nuova-

das, vakare – radijo stotį. Birželio 23 dieną per radiją buvo paskelbta, kad atkuriamas nepriklausoma Lietuvos valstybė, sudaroma Juozo Ambrazevičiaus vadovaujama Lietuvos Laikinoji Vyriausybė. Taip buvo duotas signalas pradėti sukilimą visoje Lietuvoje. Jau pirmosiomis karo valandomis sukilimas apėmė visą Lietuvą. Tūkstančiai Lietuvos vyru sukiilo į ginkluotą kovą prieš sovietinius okupantus. Visur buvo atkuriamas iki 1940-ųjų sovietinės okupacijos buvusios nepriklausomos Lietuvos valdžios struktūros. Atėjusi naujo okupantu – Vokietijos kariuomenė daug kur jau rado veikiančias nepriklausomos Lietuvos struktūras. Sukilimas paneigė bolševikų melą apie savanorišką Lietuvos įstojimą į Sovietų sąjungą. Jis parodė lietuvių tautos norą gyventi laisvoje nepriklausomoje Lietuvoje.

Birželio 24 dieną Kaunas jau buvo sukilėlių rankose, o Laikinoji Vyriausybė susirinko į pirmąjį posėdį. Vilniuje sukilimas prasidėjo birželio 23-iosios rytą. Kai birželio 25-osios rytą Vokietijos kariuomenės pirmasis dalinys įžygiavo į Vilnių, sovietų kariuomenės jau nebebuvo. Prasidėjus karui, lietuvių jaunuoliai, paimti į sovietų kariuomenę, stengėsi iš jos pasitraukti. 184 šaulių divizijos, kuri buvo dislokuota Varėnos poligone, lietuvių kariai, pasinaudojė sumaištini, kilusia sovietų daliniuose, priartėjus vokiečių kariuomelei, sukiilo ir jiems be aukų pasisekė atsiskirti nuo šaulių teritorinio korpuso.

Okupantai ir jų kolaborantai pakrikė bėgo iš Lietuvos, persekojami sukilėlių. Traukdamiesi okupantai stengėsi išsiveržti arba viejoje sunaikinti kalinius. Daugybė kalinių nužudyta Rainių miškelyje, Pravieniškėse, Raseiniuose, Panevėžyje, Kaune, Vilniuje, Červenėje (Baltarusija) ir kitose vietose.

Sukilimas truko vos penkias dienas. Jame dalyvavo 100 tūkstančių Lietuvos vyrių. Sukilimo metu žuvo 2700 Lietuvos laisvės kovojo ir apie 4 tūkstančiai buvo sužeisti. Taip tautos kraujo aukos kaina buvo atkurta Lietuvos valstybė. Laikinoji Vyriausybė, spaudžiama paklusti vokiečiams, veikė tik 43 dienas. Ji siekė savarankiškai valdyti Lietuvą ir vystyti jos ekonomiką. Tačiau naujiesiems okupantams nereikėjo nepriklauso-

mos Lietuvos. Jie nepripažino Laikinosios Lietuvos Vyriausybės, visaip trukdė jos darbui, o 1941 metų rugpjūčio 5 dieną pareikalavo jos atsistatydinimo. Tuomet Laikinoji Vyriausybė paskelbė, kad tik laikinai sustabdo savo veiklą, tuo pademonstruoda, kad Lietuva neatsisako savo valstybingumo, kuris tik dėl okupacijos negali egzistuoti. Okupantai naciai stengėsi sumenkinti sukilimo reikšmę, norėdami save parodoti krašto šeimininkais. Grijė sovietų okupantai taip pat juodino sukilimą, siekdami pasauliu įrodyti, kad 1940 metų sovietų valdžią Lietuvos įkūrė pati lietuvių tauta. Šiuo klausimu abiejų okupantų nuomonės sutapo. Birželio sukilimas ir pokariu devynerius metus trukęs partizaninis karas buvo svarbiausis Lietuvos istorijos argumentai, sulaikę didžiasias pasaulio valstybes pripažinti Lietuvą integralia Sovietų sąjungos dalimi.

Ginkluotas Birželio sukilimas – natūralus ir teisėtas lietuvių tautos išlaisvinimo etapas. Jo metu paskelbta Laikinoji Lietuvos Vyriausybė atliko svarbų vaidmenį šiam Lietuvos išlaisvinimo iš okupantų jungo etape. Sukilėliai kovojo dėl Lietuvos laisvės, todėl né vienas kovotojas, žuvęs už Lietuvos laisvę, neturi būti pamirštinas, nes tai buvo šventa kova už mūsų valstybės išlikimą.

1944 metais artėjant sovietams J. Ambrazevičius (Antrojo pasaulinio karo metais sulietuvino pavardė – Brazaitis) pasitraukė į Vokietiją. 1951 metais persikėlė į JAV ir ten aktyviai dalyvavo lietuvių išeivijos veikloje. Mirė 1974 metais JAV. 2009 metais J. Brazaitis apdovanotas aukščiausiu Lietuvos valstybės apdovanojimu – Vyčio Kryžiaus ordino Didžiuoju Kryžiumi. Laikinosios Vyriausybės vado, antinacinės ir antisovietinės rezistencijos dalyvio Juozo Ambrazevičiaus-Brazaičio palaikai, iš JAV pervežti į Lietuvą, 2012 metų gegužės 30 dieną perlaidoti Kaune.

Turėtų būti jamžintas ir balninkiečių sukilėlių, kaip pirmųjų karo išvakarėse pradėjusių organizuotą sukilimą ir išlaisvinusį Balninkus, atminimas, Balninkuose pastatant paminklinį akmenį su užrašu: „1941 metų birželio 21 dieną prieš sovietų okupantus sukilusiems ir Balninkus išlaisvinusiems balninkiečių sukilėliams atminti“.

Kazys STRAZDAS

Gyvenimą mylintys visa širdim...

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buvėnės salė Kaune – tai vieta, kur dažnai vyksta šventiniai pamainėjimai, įvairūs koncertai, knygų pristatymai, chorai susiburia repeticijoms, medikai skaito paskaitas medicinos tema.

LPKTS Kauno filialas kartu su LR Seimo nare Vince Vaidevute Margevičiene jau kuris laikas kauniečius kviečia susitikti su įdomiais žmo-

„iš tingėjimo“, iš neskubėjimo, iš to, kas mussupa aplink.

Visai kitokia nuotaika dveltelėjo, kai Petro Zabičio biografiją nužvelgė Lietuvos Sajūdžio Kauno skyriaus tarybos pirmininkas Raimundas Kaminskas. Ir pats rašytojas jaudinosi, ir salėje neliko abejingų, kai aktorė Eglė Miklionytė skaitė Petro Zabičio eiles. Jo eilėraščiai – trumpi, išmintingi ir tarisi viskas juose pasakyta: „Ne-

Bendrame renginyje – ir buvę tremtini, ir politiniai kaliniai, ir sajūdiečiai, ir kitų bendruomenių atstovai

nėmis. Šias popietes pavadiname „Mūsų šviesuolai“.

Praėjusį pirmadienį susirinkusieji turėjo progos iš arčiau susipažinti su poetu, rašytoju, aktyviu visuomenininku Petru Zabičiu ir žolinė Danute Kunčiene bei pasirožėti ir paragauti jos sukurtą netradicinių valgių. Gerą nuotaiką skleidė ansamblis „Jovaras“, vadovaujamas Petro ir Rimos Vaičiulionių, bei ansamblio smuikininkė Aliona Baltrūnienė. Salę papuošė floristikos simpoziumu laureato, vieno talentingiausiu Lietuvos floristų, VŠĮ Kauno paslaugų verslo darbuotojų profesinio rengimo centro floristikos mokytojo Marijaus Gvildžio absolventų diplomių darbų paroda. Renginį organizuoti padėjo Lietuvos Sajūdžio Kauno skyrius ir jo sekretorė Julia Jiskevičienė.

Danutė Kunčienė pristatė savo naujausią knygę „Slėpinys sėkloje“. Užvaldžiusi salę šypsena, ramiu ir įtaigių pasakojimu, ji tarsi béré gerumo sėklas kphiesdama kartu pakeliauti pievomis ir pasirinkti žolynelių. Kai klausiasi Danutės, rodos, taip paprasta gyventi, kurti ir džiaugtis. Didžiausia šių dienų blogybė – skubėjimas, tad ramybės žolintė patarė semtis iš savęs. O visi Jos gardžią ir sveiką valgių receptelių –

pykit ant manęs, kad aš rančas atmetęs juodam šešėly debesų giliu, kad aš tokai bekvapis... Tačiau gyvenimą viša širdim myliu.“

Autorius pasakojo, kad vieną vasaros dieną vedė į ganymą karvę, o veršiukas įbėgo į kaimyno, buvusio stribio, dobilus. Šis tiek daužė, sparė mažaji Petriuką, kad po to įvykio regėjimas silpo ir silpo, kol visiškai jo neteko.

Dar besimokydamas Kaune aklųj ir silpnaregių internate, P. Zabitis Brailio raštu paraše pirmuosius eilėraščius, išmoko groti akordeonu, triūba ir bügnais. Vėliau, įgijęs tiflopedagogo speciabybę, Petras Brailio rašto mokė kitus. Kartu nepamiršo polinkio kurti – spaudoje vis pasirodydavo apsakymai. 1999 metais įkūrė Raseinių neregėjų literatūrų klubą, kuris netrukus išaugo į Lietuvos rašytojų su negalia klubą.

Šio renginio globėja LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė džiaugėsi, kad galime kartu pabūti ir buvę tremtini, ir politiniai kaliniai, ir sajūdiečiai, ir kitų bendruomenių atstovai, – juk tiek puikių, įdomių ir talentingų žmonių gyvena mūsų Lietuvoje.

Audronė KAMINSKIENĖ
Autorės nuotrauka

Laisvės kovų aidai

Piliečiu negimstama, juo tampama. Todėl pilietinio sąmoningumo ugdomas yra kertinė bet kokios visuomenės užduotis. Kadangi mums, mokytojams, rūpi tautos patriotiškumas, turime neleisti tam norui tiesiog būti. Juk didelės permanentos prasidėda nuo mažų darbų, ir prisidėti prie jų gali kiekvienas norintysis.

Birželio 7 dieną Jonavos rajone vyko žygis „Partizanų takais“. Dalyvavo Jonavos rajono moksleiviai, mokyto-

pagerbtai dėl Lietuvos laisvės kovoje kariai, karininkai, jų šeimos. Pirmoji sustojimo vieta – Jonavos tremtiniių koplyčia. Čia aukotos šv. Mišios už žuvusius partizanus, negrįžusius iš sovietų vergovės politinius kalinius ir tremtinius. Moksleivius išlydėjo Jonavos rajono mero pavaduotojas Vytautas Vencėnas. Jis kalbėjo apie kovos už laisvę prasmę, apie tai, kad laisvė niekam neduoda ma veltui ir kiekviena karta turi apie tai žinoti. Vadovas

Žygio dalyviai

jai, svečiai. Tai Justino Vareikio pagrindinės mokyklos mokiniai su mokytoja Vilija Kičiene, Raimundo Samulevičiaus pagrindinės mokyklos vyresniųjų klasių moksleiviai su istorijos mokytoja Aldona Gailiene, Senamiesčio gimnazijos moksleiviai su mokytoja Genute Vajauskiene, Jeronimo Ralio gimnazistai su mokytoja Sigitą Meižienė, Žeimių mokyklos mokiniai su istorijos mokytoja Valentina Zujevaite, „Neries“ pagrindinės mokyklos auklėtiniai su mokytoja Vilma Vyčiène, „Lietavos“ pagrindinės mokyklos šeštakėliai su mokytoja Vita Montviliene. Kartu vyko Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajungos Jonavos filialo pirminkė Veronika Gabužienė, Jonavos krašto muziejaus restauratorius, tautodailininkas Artūras Narkevičius.

Šios kelionės dalyviai, tarp kurių buvo ir žiauriojo laikotarpio liudininkų – aplankė aštuonias partizanų atminimo vietas. Jie turėjo galimybę išgirsti įdomių pasakojimų apie partizanų kovas bei paminklų įkūrimo istorijas, su kuriomis supažindino LPKTS Jonavos filialo pirminkė Veronika Gabužienė, mokyklų istorijos mokytojai bei buvę tremtiniai.

Renginį pradėjo ir atvykusių pasveikino „Lietavos“ pagrindinės mokyklos istorijos mokytoja Vita Montviliene. Buvo prisiminti ir

Pasiekėme net tolimiausią kampelį – Upininkus. Buvusioje partizanų ryšininko Karolio Stepšio sodyboje pastatytas kryžius. Čia 1945 metų kovo 2 dieną kautynėse žuvo devyniolika Didžiosios Kovos apygardos Žalio Velnio rinktinės Eugenijaus Sviolo-Slyvos būrio partizanų. Tylos minute pagerbėme vargo ir kovos kelius nuėjusius didvyrius.

Žaluma ir miško tyla mus pasitiko Vareikių miškas. Buvo puiki galimybė pabūti gamtoje, pabendrauti su bendražygiais. Išgirstas pasakojimas ir patirti dienos išpūdžiai savaimė vertė garsiai išsaugytis mintis. Susėdė prie partizanų bunkerio vietas, kaip tikri miško broliai, valgėme košę.

Mūsų maršrutas suko į Bazilionių kaimą. Čia pastatytas koplytstulpis 1948 metų lapkričio 12 dieną žuvusio Prano Raišio-Žilvičio būrio

partizano Juliaus Vasiliausko-Balandžio atminimui. Jaudinantys žodžiai apie brolio veiklą skambėjo iš žygio viešnios Veronikos Gabužienės lūpų.

Paskutinė žygio stotelė – Jonavos Neries pakrantė. Stojome prie memorialo 1944–1955 metais Jonavos apylinkėse žuvusiemis ir Jonavos NKVD–MVD–MGB pastate nužudytiems Didžiosios Kovos ir Vyčio apygardų partizanams atminti. Cia mus pasitiko buvę tremtiniai, partizanai su duona ir druska. Tai buvo tarsi viso žygio prasmė, kartu susiliejimas dėl vieno bendro tikslo – Tėvynės meilės. Mažieji klausytojai žygio metu rinko lauko gėles, kurias su pasididžiavimu sudėjo į puokštę prie Memorialo. Ji atspindėjo paprastą žmonių didelių žygdarbių prasmę. Buvusių tremtiniių choras dainavo dainas apie tévynę.

Tai buvo turiningas renginys, gyvosios istorijos pamoka. Sis žygis leido suprasti – svarbu, kad žmonės neužmirštų tų, kuriems mes esame skolungi už mūsų tautos garbę.

Dėkojame organizatoriams: Jonavos rajono mero pavaduotojui Vytautui Venskūnui bei Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sajungos Jonavos filialo pirminkėi Veronikai Gabužienei už su teiktą galimybę suorganizuoti puikų žygį.

Vita MONTVILIENĖ

ILSEKITES RAMYBEJE

Stanislava Domoreckaja-Rovienė

1926–2012

Gimė Ukrainoje, penkių vaikų šeimoje. Anksti neteko motinos. Karo laikotarpiu šeima rėmė partizanus. 1950 m. Ukrainos teismo buvo nuteista už ryšius su partizanais ir ištremta į Sibirą. Reabilituota 1955 m. Ten sutiko to paties likimo vyra. Ištekėjo, pagimdė ir išaugino dvi dukteris ir sūnų. 1960 m. su vyru atvyko gyventi į Lietuvą. Apsigyveno Kuršėnuose, sunkiai sekėsi rasti darbą, nes nemokėjo lietuvių kalbos. Dirbo parduotuvėje valytoja.

Palaidota Kuršėnų naujosiose kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame dukterę ir sūnaus šeimas.

LPKTS Kuršėnų filialas

Vytautas Klausas

1956–2012

Gimė Krasnojarsko kr. Partizansko r. Kojos k., tremtinį Zitos Puodžiūnaitės ir Jono Klausos šeimoje. 1958 m. su tėvais grįžo į Lietuvą. Gyveno Radviliškio r. Šileikonių k. 1974 m. baigė Šeduvos vidurinę mokyklą. 1979 m. – Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą. Dirbo Biochemijos institute mokslo bendradarbiu. Apsignė biologijos mokslų daktaro laipsnį.

Palaidotas Radviliškio r. Alksnupių kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame gimines ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio filialas

Salomėja Popieraitė-Skupienė

1937–2012

Gimė Dambraukos k., Marijampolės r. Šeimoje augo 12 vaikų. Gyvybę ant Lietuvos Laisvės aukuro paaukojo net penki šeimų sūnūs: Andrius-Naktinis, Antanas-Žilvitis, Bronius-Meška, Jonas-Šalmas ir Kazimieras-Gegužis. 1946 m. motina su vaikais: Salomėja, Justiniu ir Petru, buvo ištremta į Sverdlovsko sr. Severouralskor. Čeriomuchos gyv. Salomėja ten ištekėjo už politinio kalinio Vlado Skupo. I Lietuvą grįžo 1963 m. Su silaukė sūnaus ir dukters. Salomėja Kazlų Rūdoje garsėjo kaip gera siuvėja. Šeima su džiaugsmu sutiko Atgimimą ir Lietuvos nepriklausomybę, aktyviai dalyvavo patriotiniuose renginiuose.

Palaidota naujosiose Kazlų Rūdos kapinėse.

Kazlų Rūdos buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių

į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Juozas Svinkūnas, g. 1921 m. (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Simno valsč. Šarūno būrys 1945–1947 m.

Liudvikas Valantinas, g. 1923 m., rysininkas, Kelmės aps. Karklėnų valsč. 1945–1948 m.

Medardas Stanislavas Vasiliauskas, g. 1910 m. (po mirties), karininkas, Ukmergė 1931–1941 m.

Vincentas (Vincas) Vileišis, g. 1908 m. (po mirties), šaulys, mokslo ir kultūros veikėjas, Biržų aps. Pasvalio valsč. 1939–1942 m.

Adomas Vilkas, g. 1903 m. (po mirties), policininkas, valstybės civilinės įstaigos tarnautojas, Mažeikių m. 1932–1945 m.

Vytas Vyšniauskas, g. 1929 m. (po mirties), partizanas, Ma-

rijampolės aps. Liudvinavo valsč. Tauro apyg. Vytauto rinktinė 1949–1950 m.

Vincas Žukauskas, g. 1920 m. (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Balbiriskio valsč. Dainavos apyg. Dzūkų rinktinė Vaidoto grupė L. Junelio-Leono būrys 1944–1945 m.

(Bus daugiau)

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas vadovaujantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: „Pretendentai į Kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje“.

2012 m. birželio 22 d.

Gedulo ir Vilties dienos renginiai Pakruojo rajone

Šiemet Gedulo ir Vilties dienai skirti renginiai Pakruojo rajone prasidėjo jau birželio pradžioje.

Pakruojo rajono savivaldybės Juozo Paukštelių bibliotekos kraštotyrininkė Genė Juodytė organizavo knygos „Mūsų darbai ir likimai“, kurioje aprašoma Pakruojo filialo veikla 1998–2012 metais bei 21 filialo nario likimai, sutiktuvės.

Pašvitinio bendruomenės tolerancijos centre birželio 10 dieną renginys prasidėjo šv. Mišiomis, po kurių mirusių tremtiniių ir politinių kalinių atminimas prie paminklo tremtiniams buvo pagerbtas tylos minute, gėlėmis bei žvaigždėmis liepsna. Popietė vyko Pašvitinio pagrindinės mokyklos salėje. Ją vedė tolerancijos centro vadovė Jura Mokūnienė. Skambėjo Pašvitinio vokalinio ansamblis, vadovaujamo Danutės Maižuvienės, tremties dainos.

Birželio 14-ąją graži popietė vyko Klovainių kultūros centre. Ją vedė kultūros centro direktorė Živilė Norvaišienė. Popietė prasidėjo istorijos mokytojos Intos Bulaičienės pranešimu apie minima laikotarpį. Tremties eilėraščius deklamavo bei giesmes giedojo Klovainių pagrindinės mokyklos moksleivės. Prisiminimais dalijosi Stanislava Čepaitienė, Marija Šukienė, Jonas Bigaila, Juozas Janušauskas.

Ūdeku kultūros namuose taip pat vyko šiai datai skirta popietė.

Bardiškių kultūros centro darbuotojos ant išėjusių tremtiniių kapų uždegė žva-

Gedulo ir Vilties dienos minėjime iš kairės ketvirtas su Pakruojo filialo vėliau Stasys Petrauskas

kutes, papuošė bijūnų žiedais. Aplankė vienintelę Steigviliuose gyvenančią 84 metų tremtinę Genę Vilkičienę, kuri buvo tik prieš tris savaites ištekėjusi už Alekso, kai buvo ištremta į Bulankos kaimelį Krasnojarsko krašte. Tokia buvo jų „povestuvinė kelionė“.

Pakruojo krašto muziejuje „Žiemgalė“ atidaryta nuotraukų paroda. Linkuvos bibliotekoje – pristatyta tremties dokumentų ekspozicija.

Birželio 14 dieną Pakruojo filialo tremtiniai, susirinkę prie paminklo negrižusiems tremtiniams bei politiniams kaliniams, Jono Krikštytojo bažnyčios šventoriuje padėjo gėlių, uždegė atminimo žvaigždės. Sugiedojus Lietuvos Respublikos himną, renginio organizatorė Pakruojo kultūros centro direktorė Irena Kybartienė apdovanojo foto albumais „Naujasis žvilgsnis į Pakruojo krašto senuosius amatus ir tradicijas“.

Atsidėkodama už šį šiltą, gražų renginį, suorganizuotą Pakruojo rajono tremtiniams, Pakruojo kultūros centro direktorei įteikiau knygą „Mūsų darbai ir likimai“.

Zita VĖŽIENĖ

Skelbimai

Birželio 23 d. (šeštadienį) 18 val. kauniečiai kviečiamė į Joninių šventę ir Šaulių sajungos 93-ųjų metinių minėjimą Čečénijos aikštės amfiteatre.

Koncertuos šaulys Dovydas Jokubauskis, Vaikų ir moksleivių laisvalaikio rūmų muzikos studijos „M.E.S“ solistai ir ansamblis, Eigulių bendruomenės centro moterų ansamblis, Liaudiškos muzikos kapela „Laumena“ (vadovas Vladas Dakynas), dainuos Stano.

Birželio 22 d. (penktadienį) minėsime 1941 m. Birželio sukilio 71-ąsias metines. **12 val. šv. Mišios** už žuvusius ir mirusius 1941 m. Birželio sukilio dalyvius Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. **13 val. gėlių padėjimas** prie memorialo žuvusiems sukiliėiams Kauno senosiose kapinėse (prie Vytauto prospekto).

Kviečiame dalyvauti.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB "SEB" bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė,

Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Offsetinė spauda 2 sp. lankai.

SPAUDOS,

RADIJO IR

TELEVIZIJOS

RĒMIMO

FONDAS

Kaina 1,75 Lt

Tiražas 3020. Užs. Nr.

ILSÈKITES RAMYBĖJE

Benjaminas Juškevičius

1925–2012

Amžinybėn išėjo Laisvės kovų dalyvis, politinis kalinas ir tremtinys, Lietuvos vietinės rinktinės karys savanoris, LVR karių sajungos respublikinės tarybos narys, dimisijos kapitonas Beniaminas Juškevičius. Jam suteiktas kario savanorio statusas, apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, LVR garbės kryžiumi.

Palaidotas Romainių kapinėse.

Užjaučiame žmoną ir artimuosius.

Lietuvos vietinės rinktinės karių sajunga

Adolfas Jonas Liaukonis

1930–2012

Gimė Lazdijų r. Jančiulių k. valstiečių šeimoje, auginusioje šešis vaikus. Mokydamasis Kapčiamiesčio vidurinės mokyklos vienuoliktoje klasėje, 1951 m. pavasarį buvo suimtas už pogrindžio spaudoje skelbtus eilėraščius bei proza. Buvo nuteistas 25 m. Kalėjo Intos lageriuose, dirbo anglies kasyklose. Tapovieni iš Into sudarytų rankraštinių rinkinių: „Rūda ir rauda“ ir „Benamiai“, autoriu.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

Buvę bendražygiai, bendramoksliai

Teodora Daukšaitė

1920–2012

Gimė netoli Judrėnų, Šilalės valsč., Tauragės aps. (dabar Klaipėdos r.), ūkininkų šeimoje. 1948 m. kartu su tėvais ir sūneliu Boleslovu buvo ištremta į Irkutsko sr. Zimos r. Centrinio Chazano miškų pramonės ūkio gyvenvietė. Dirbo traktorininko padėjėja. Grįžusi į Lietuvą su sūnumi gyveno Šilutėje ir dirbo Meilioracijos statybos valdyboje kūrike. Aktyviai dalyvavo LPKTS Šilutės filialo veikloje.

Palaidota Šilutės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Aldona Magdalena Kisieliauskienė

1924–2012

Gimė Margu k. Lazdijų valsč. Lazdijų r. Baigusi Lazdijų gimnaziją ištekėjo už buvusio nepriklausomos Lietuvos kario Albiną Kisieliausko. Susilaukė dviejų sūnelių. Sovietams okupavus Lietuvą, vyras žuvo, o Aldona buvo areštuota. 1945–1957 m. kalejo Komisos ir Kazachstano lajeruose. Grįžusi į Lietuvą dirbo Lazdijų r. Verstaminų kolūkyje. Vėliau Vilkaviškio rajone. Išėjusi į pensiją gyveno Lazdijuose. Palaidota Lazdijų kapinėse.

LPKTS Lazdijų filialas

Elena Ramutė Banaitytė-Juknienė

1938–2012

Gimė Devynduonių k., Kėdainių r. 1948 m. kartu su šeima ištremta į Krasnojarsko kr. Daursko r. Į Lietuvą grįžo 1958 m., apsigyveno Tauragėje. 1962 m. sukurė šeimą, susilaukė ir užaugino penkias dukteris. Buvo aktyvi LPKTS Tauragės filialo narė.

Palaidota senosiose Tauragės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukteris, jų šeimas bei artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

